

Tradizioa

Hondarribia, 30. zk., 1989-04: 4.

Tradizioa, gure aurrekoek belaunaldirik belaunaldi pasa diguten hizkuntza, eta lengoaia, honetan konta dizkiguten ipuin, kondu eta historia, jakintza osoa, eta pasa dizkiguten hitzik gabeko ohiturak dira, gizaldien artean eten handiegirik gerta ez dadin.

Betidanik betiko arerioak eta azken berrogei urtez diktaturak hautsi nahi izan duten giza-ehun maitagarri hori ari gara euskaldunok berriz gureganatzen; Hondarribiak jakin du gordetzen orain arte gogoz eta muinaz osatzen den lokarri mehe-iraunkor hori, bertako inor ez dadin herrian bertan galduta geratu.

Joan den Aste Santuan sentitu ahal izan dut bizi-bizi Hondarribiko tradizioaren bidean langile porrakatu, izan den herrikoseme baten ardura hunkigarria.

Ostiral Santuko elizkizun nagusia arratsaldeko 5etarako iragarria zegoen, XVIII, gizaldian ekarria izan zen Kristo gurutzatuaren irudi ederra Gurutzetik eraistea eta Ibildeunaren tradizioa, biak, dira egun honetako egintza ikusgarrienak. Hiruretarako hasia zen parrokiako eliza pauso-zarataz eta sarrerako bi ate erraldoien erro negartien durundiaz betetzen. Hasieran bakan, eta laister presak bultzata. Neroni han nintzen goiztar, leku bila, bestela ez nituen organo batetan bezala entzuten ziren zarata hauek isiltasun hartan entzungo. Bostetarako mundua zegoen eliz barruan, eta eliza bete ahala zarata hilago entzuten zen. Jendea gero eta presatiago, urduriago, harrituago lelotzen zen dagoeneko hartuak zeuden toki bila heltzen zenean. Giza-uholdean gora, eta aldare bertaraino hasia zen bi saietsetatik betetzen; Gipuzkoako Diputatu Nagusia den Imanol Murua bera han ikusi genuen protokolorik gabe jendartean, demokratikoki zutik, eta hasi zen aldare nagusia joan etorriaz eta argiz jantzen.

Garaiz hasi zen elizkizuna, eta bata bestearen atzetik, patxadan eta neurritz joan ziren pertsonaia nagusiak, apaizak, apostoluak, erromatarrak, denak euskal sudur berarekin!, eta hasi ziren hemen hitzak, hitz santuak, eta musikak, organo eta bandakoak, hauen konpasean irristada fineko arrantzaleen pausoak, eta azkenik ekintza hunkigarriak, banan bana, bizia den zerbait jendaurrean antzesten.

Don Martin Iturbe erretore jaunak Hondarribia-ko azken alean idatzitako lan batetan irakurri nuenez, konturatzen nintzen zenbat lan eta diru kosta ziren begiz ikusten ez genituen baina norbaitzuk egin zituzten konponketa eta berritzeak, pipiak jotako santuen irudiek edo andak edo oin-euskarriak, denen aurrean eskandalagarri hausi ez zitezten.

Zenbat ardura eta lan, tradizioaren lokarria eten ez zedin!

Nire kabuz ari nintzen emanaldi eder honek XX. gizaldiko bidaiak egin eta gero gaur, oraindik, zenbat pertsonen ardura, fedea, eta apaizen liturgia alde batera utzita, gainontzekoen antzezpenerako debozioa, eta honek eskatzen zuen zuzendaritza.

Prozesioa hasterakoan, han zebiltzen gizonak presarik gabe bakoitza bere Pasio-irudira hurbiltzen, eta antolakizun honen burua ari zen han hemenka oharrak egiten.

Eta Florentino portu jauna falta zitzaidan.

Jakin nuen goizean han izana zela prestakizunei gainbegiratu ematen. Eta pentsatu nuen, laister, maiatzean, 91 urte beteko zituen gizona ez zela bere aspaldiko ardua honetatik kanpora geratzea erraza izango..., eta han dator, maitasunaz inguraturik, gizona, zutik, azken gain-begiratu bat ematera.

Bere ordekoa han zebilen arduraz...

Hori ikusiz lasaituko zen don Florentino: irripartsu ikusten nuen eta jendetza kanporantz irteten hasi zenean. Prozesio kale nagusitik ikusteko, agurtu nuen idazlea, Hondarribiako historigile ospetsua, eta zorindu, 90 urte bete, lanez eta tradizio lanez ondo bete eta gero, oraindik bere adin eta esperientziaren gain-gainetik gureak ez bezelako begiekin hura dena ikusteko grazia Jaunak eman ziolako.